

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Кафедра педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач аспірантури та
докторантури

І. А. Чистякова І. А. Чистякова

« *13* » *вересня* 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Асистентська практика

третій (освітньо-науковий) рівень

галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальність **011 Освітні, педагогічні науки**

освітньо-професійна програма **Освітні, педагогічні науки**

мова навчання **українська**

Погоджено науковою радою Сумського
державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка

« *10* » *вересня* 2021 р.

Голова:

О. Ю. Кудріна Кудріна О. Ю., д.е.н., професор

Суми – 2021

Робоча програма «Асистентська практика» для аспірантів

« 28 » серпня 2021 р.

Розробники:

Бойченко М.А., д.пед.н., професор, завідувач кафедри педагогіки

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № 1 від «28» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри _____ (Бойченко М.А.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«28» серпня 2021 р.

Затверджено науковою радою Сумського державного педагогічного
університету імені А.С.Макаренка

Протокол № 1 від «10» вересня 2021 р.

Голова наукової ради _____ (Кудріна О.Ю.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

© Бойченко М.А., 2021

© СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2021

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Доктор філософії	Обов’язкова	
		Рік підготовки	
		3-й	3-й
		Семестр	
1-й		1-й	
Лекції			
Практична робота			
120 год.		120 год.	
Лабораторні			
Самостійна робота			
Консультації:			
год.		год.	
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин – 120			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Асистентська практика здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки є компонентом їх практичної професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності в закладі вищої освіти. Організація та проведення асистентської практики здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти регламентується Положенням про асистентську практику аспірантів Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (№ 213 від «26» квітня 2021 р.) та Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), який затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261.

Метою асистентської практики є підготовка до педагогічної роботи в закладі вищої освіти через набуття практичних навичок і досвіду викладацької діяльності, необхідних для викладання дисципліни за профілем отриманої спеціальності в закладах вищої освіти після отримання освітньо-наукового рівня доктора філософії.

Завданнями педагогічної практики визначено:

- оволодіння здобувачами вищої освіти основами науково-методичної та навчально-методичної роботи, різноманітними освітніми технологіями для проведення навчальних занять;
- ознайомлення аспірантів із різними формами та методами викладання педагогічних дисциплін, способами структурування і представлення навчального матеріалу, активізації навчальної діяльності, особливостями професійної риторики, формами контролю та прийомами оцінювання освітньої діяльності у вищій школі;
- формування потреби в самовдосконаленні, підвищенні своєї кваліфікації;
- набуття здобувачами професійних якостей майбутнього викладача закладу вищої освіти та досвіду проведення всіх форм організації освітнього процесу і видів навчальних занять у ЗВО.

Відповідно до освітньо-наукової програми спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти (доктор філософії) в аспірантів необхідно сформулювати інтегральну, загальні та фахові компетентності: ІК – здатність розв'язувати значущі проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності з освітніх, педагогічних наук, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики, критичний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей; ЗК 3 – володіння креативним способом мислення, здатністю до критичного аналізу й оцінки сучасних педагогічних явищ, комплексних та інноваційних проблем, генерування нових ідей під час вирішення практичних завдань наукової та/або професійної діяльності; ЗК 5 – володіння сучасними засобами інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання науково-освітніх завдань у професійній та інноваційній

діяльності; ЗК 6 – здатність презентувати результати власного наукового дослідження на всіх рівнях українською та англійською мовою; ЗК 8 – здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у галузі освітніх, педагогічних наук у наукових установах/закладах вищої освіти на засадах міждисциплінарності та інклюзивності; ЗК 9 – здатність навчатися впродовж життя в контексті неперервної фахової підготовки, підвищувати свій інтелектуальний та культурний рівень і оволодівати сучасними знаннями; ЗК 10 – здатність дотримуватися етичних принципів та норм корпоративної культури у професійній діяльності; ФК 2 – комунікативна спроможність у сферах професійного та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах, практичного володіння іноземною (англійською) мовою в різних видах мовленнєвої діяльності; ФК 3 – розуміння практичного застосування сучасних концептуальних положень та ідей у галузі загальної педагогіки, історії педагогіки та порівняльної педагогіки в навчально-науковій та науково-дослідницькій діяльності; ФК 5 – володіння системою педагогічних категорій і методів їх використання з метою розв’язання дослідницьких і практичних завдань освітньої та виховної діяльності в закладах вищої освіти; ФК 6 – володіння навичками педагогічної майстерності, педагогічною технікою, професійними вміннями із передачі знань у галузі загальної педагогіки, історії педагогіки та порівняльної педагогіки в освітньому процесі закладів вищої освіти; ФК 7 – здатність до педагогічної діяльності в межах спеціальності «Освітні, педагогічні науки» на засадах студенто-орієнтованого підходу в умовах безпечного сприятливого для навчання середовища; ФК 9 – здатність дотримуватися етики наукових досліджень та принципів академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності; ФК 10 – здатність до апробації результатів наукового дослідження, їх поширення й упровадження в освітню практику; ФК 11 – здатність до проєктування та організації освітнього процесу в закладах вищої освіти, викладання педагогічних дисциплін на підставі відповідної нормативно-правової та науково-теоретичної бази з використанням інноваційних технологій навчання; ФК 12 – здатність самовдосконалюватися впродовж життя, оцінювати рівень власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію, адаптуватися до змін у професійній діяльності.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Асистентській практиці передуює вивчення курсів «Теорія та методика викладання у вищій школі», «Академічна іноземна мова», «Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях», «Історія вищої освіти», «Менеджмент інновацій в освіті», «Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти», «Андрагогіка».

3. Результати навчання за дисципліною

Знання та розуміння	ПРН 1 ПРН 3 ПРН 5	ПРН 1. Здатність використовувати концептуальні та методологічні знання в галузі філософсько-світоглядних проблем педагогіки та аксіології освіти під час вирішення освітніх і професійних завдань. ПРН 3. Володіння системою педагогічних категорій і методів їх використання з метою вирішення дослідницьких і практичних завдань у закладах вищої освіти. ПРН 5. Знання в галузі професійної та наукової етики і готовність до її дотримання.
Застосування знань та розумінь	ПРН 6 ПРН 7 ПРН 9 ПРН 10 ПРН 12 ПРН 13 ПРН 14	ПРН 6. Здатність здійснювати критичний аналіз концептуальних та методологічних знань у галузі науково-дослідної та професійної діяльності і на межі предметних галузей, інтерпретувати їх, синтезувати нові ідеї. ПРН 7. Здатність розробляти та реалізовувати проекти, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі соціальні, наукові, культурні, етичні та інші проблеми. ПРН 9. Здатність застосовувати адекватні методи дослідження в ході виконання дисертаційної роботи. ПРН 10. Здатність оцінювати можливості застосування та ризики упровадження досягнень історико-педагогічної спадщини/прогресивного зарубіжного досвіду в сучасному вітчизняному освітньому просторі. ПРН 12. Здатність моделювати зв'язні наукові тексти різних жанрів (створювати глосарії ключових термінів; готувати наукові статті, тези, доповіді, повідомлення, виступи, наукові звіти, посібники) згідно з вимогами наукового

		стилю, у тому числі з використанням інформаційних технологій. ПРН 13. Здатність вирішувати проблеми дослідницької, викладацької діяльності шляхом використання можливостей Інтернет-ресурсів, інформаційно-комунікаційних технологій. ПРН 14. Здатність ефективно організовувати та проводити навчальні заняття, організовувати самостійну навчальну та наукову роботу студентів, запроваджувати актуальні результати власних досліджень в освітній процес закладів освіти.
Формування суджень	ПРН 16 ПРН 17 ПРН 19	ПРН 16. Готовність до утвердження гуманістичних ідеалів і демократичних цінностей в освітній і науково-дослідницькій діяльності на основі гуманістичного світогляду. ПРН 17. Здатність до дотримання основних норм, прийнятих науковою спільнотою, з урахуванням міжнародного досвіду спілкування; здійснення особистісного вибору в морально-ціннісних ситуаціях, що виникають у професійній сфері діяльності. ПРН 19. Уміння реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби особистісно-професійного саморозвитку

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Студент глибоко й впевнено засвоїв весь матеріал, послідовно, логічно вірно його відтворює. Може пов'язати теоретичні та практичні сторони дисципліни, вільно відповідає на нестандартні запитання, показує знання монографічного матеріалу з питання, вірно обґрунтовує наукові поняття, володіє навичками виконання практичних завдань, виявляє вміння самостійно узагальнювати матеріал, не допускає при цьому помилки

82 – 89	Студент знає програмний матеріал, не допускає суттєвих недоліків у відповіді, може вірно використовувати теоретичні положення й володіє навичками при виконанні практичних завдань
74 – 81	
64 – 73	Студент засвоїв лише основний матеріал, але погано орієнтується в окремих положеннях, припускається помилок або неточностей у формулюваннях, порушує логіку та послідовність у викладенні програмного матеріалу та має складнощі при виконанні практичних завдань
60 – 63	
35 – 59	Студент не володіє знаннями щодо значної частини програмного матеріалу, припускається суттєвих помилок, з великими труднощами виконує практичну роботу
1 – 34	

Результати педагогічної практики оцінюються за такими критеріями:

- прояв ініціативності, зацікавленості, креативності, самостійності, відповідальності в ході проходження практики;
- ступінь сформованості цілісного уявлення про педагогічну діяльність у закладі вищої освіти, про основні напрями вдосконалення навчального й виховного процесів;
- ступінь використання раніше отриманих психолого-педагогічних знань для вирішення конкретних педагогічних завдань;
- рівень оволодіння технологією розробки навчально-методичних матеріалів і проведення різних видів аудиторних і позааудиторних форм занять за програмами бакалаврату (магістратури);
- рівень умінь перетворення наукового знання на навчальний матеріал і впровадження результатів досліджень у освітній процес;
- рівень прояву та ступінь сформованості професійно-педагогічних умінь (організаторських, методичних, комунікативних, діагностичних, дослідницьких);
- ступінь сформованості умінь узагальнення матеріалів педагогічної практики, своєчасність і правильність підготовки звітної документації.

Розподіл балів

Асистентська практика аспірантів оцінюється за всіма видами діяльності відповідно до розробленої системи балів, які підсумовуються і отриманий результат співвідноситься зі шкалою оцінювання: національною та ECTS. За цим результатом виставляється залік.

№	Вид діяльності	Кількість балів
1	Розробка індивідуального плану-графіку проходження педагогічної практики	0-5 балів

2	Вивчення авторських методик викладання дисциплін, що належать до предметного поля напряму підготовки аспіранта в ході відвідування навчальних занять провідних викладачів кафедри	
3	Педагогічне проєктування навчально-методичних комплексів дисциплін (модулів) відповідно до профілю підготовки	
4	Розробка змісту навчальних занять із дисципліни й обґрунтування вибору освітніх технологій	
5	Підготовка необхідних для проведення занять дидактичних матеріалів відповідно до робочої програми навчальної дисципліни	0-10 балів
6	Розробка контрольних завдань (тестів) з метою формування фонду оціночних засобів для проміжної атестації студентів	
7	Самостійне проведення занять із навчальної дисципліни (3 лекції, 5 практичних занять) із використанням інноваційних освітніх технологій	
8	Відвідування й аналіз занять, що проводяться аспірантами, аналіз і самооцінка результатів педагогічної діяльності	0-5 балів
9	Індивідуальна робота зі студентами та магістрантами, керівництво науково-дослідною роботою студентів	0-20 балів
10	Вивчення методик організації творчої навчальної діяльності студентів, відбір і складання творчих завдань із дисциплін напряму підготовки; організація і проведення олімпіад та конкурсів серед студентів	
11	Упровадження результатів наукових досліджень, отриманих аспірантом під час проведення дисертаційного дослідження, в освітній процес	
12	Надання допомоги кураторам в організації виховної роботи зі студентами	
3	Обґрунтування науково-методичних рекомендацій щодо вдосконалення навчального й виховного процесів на кафедрі у закладі вищої освіти	
Разом за всі види діяльності		0-100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами презентації результатів проходження асистентської практики є: залік, виконання індивідуального плану-графіку, звіт з асистентської практики аспіранта та звітні матеріали.

6. Програма асистентської практики

Етапи практики	Зміст педагогічної практики	
	Контактна робота з керівником практики, аудиторні заняття	Самостійна робота аспіранта
1	Консультації з керівником педагогічної практики зі складання індивідуального плану-графіку проходження практики	Складання індивідуального плану проходження практики
2	Консультації з керівником педагогічної практики зі складання тестових завдань	Вивчення інформаційних джерел із сучасних форм, методів і технологій оцінки результатів навчання. Складання тестових завдань із конкретної дисципліни
3	Консультації з керівником педагогічної практики з організації курсового (дипломного) проектування, науково-дослідницької та самостійної роботи студентів	Вивчення інформаційних джерел із сучасних форм, методів і технологій організації курсового (дипломного) проектування, науково-дослідницької та самостійної роботи студентів, оцінки результатів навчання, щодо впровадження результатів наукових досліджень у навчальний процес. Підготовка методичних вказівок до практичних занять, курсового проектування, самостійної роботи студентів
4	Консультації з керівником педагогічної практики з підготовки	Науково-методична робота. Підготовка тез доповіді на науково-

	науково-методичної публікації та / або використання результатів наукових досліджень у навчальному процесі	методичну конференції та / або методичних рекомендацій та дидактичних матеріалів за результатами наукових досліджень
5	Участь у заходах з виховної та профорієнтаційної роботи кафедри	Вивчення матеріалів з організації виховної та профорієнтаційної роботи у виші
6	Консультації з керівником педагогічної практики з підготовки звіту й захисту результатів педагогічної практики	Підготовка звіту з педагогічної практики

6.2. Організація асистентської практики.

Організатором асистентської практики є кафедра педагогіки. Базою для проходження асистентської практики здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки є кафедра педагогіки Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. Тривалість практики – 3 тижні у п'ятому семестрі в період, визначений індивідуальним планом аспіранта. На період проходження практики аспірант закріплюється за науковим керівником, який консультує практиканта і, надалі, готує відгук за результатами проходження практики. Контроль за виконанням асистентської практики здійснює гарант ОНП та науковий керівник аспіранта. Безпосереднє керівництво практикою науковим керівником передбачає:

- 1) забезпечення чіткої організації, планування та обліку результатів практики;
- 2) затвердження загального плану-графіку проведення практики;
- 3) добір дисциплін для проведення асистентської практики;
- 4) надання методичної допомоги в плануванні та організації навчальної взаємодії;
- 5) контроль за роботою аспіранта, відвідуванням ним занять та виконанням інших видів робіт;
- 6) підготовку відгуку про проходження практики

Звіт про проходження практики, її результати оголошуються на засіданні кафедри разом із відгуком наукового керівника. Затверджений звіт та витяг з протоколу засідання кафедри передаються в аспірантуру та докторантуру. Документація зберігається в особовій справі аспіранта.

6.3. Форми і методи контролю асистентської практики

Поточний контроль за асистентською практикою аспіранта здійснює науковий керівник. Форма підсумкового контролю – залік. За підсумками проходження асистентської практики аспірант подає до аспірантури та докторантури звіт про проходження практики з відгуком наукового керівника щодо її результатів. Оцінку за педагогічну практику виставляє науковий керівник, її затверджують на засіданні кафедри.

Аспіранти, які проводять заняття за трудовою угодою в межах Університету, звільняються від педагогічної практики та атестуються кафедрою на основі наданої звітної документації. Звітна документація має бути підписана науковим керівником, який виставляє оцінку. Аспіранти, які з поважних причин не змогли пройти педагогічну практику в запланований термін, повинні пройти її в інший час, визначений кафедрою.

6.4. Звітна документація

1. Щоденник асистентської практики (Додаток 3).
2. Розроблена робоча навчальна програма з дисципліни, що закріплена за аспірантом.
3. Розроблені 2 конспекти лекційних занять з дисциплін, що закріплені за аспірантом.
4. Розроблені 3 конспекти практичних занять з дисциплін, що закріплені за аспірантом.
5. Розроблені завдання для самостійної роботи з дисципліни, що закріплені за аспірантом.
6. Розроблені завдання для поточного і підсумкового контролів з дисциплін, що закріплені за аспірантом.
7. Звіт про проходження асистентської практики (Додаток 1).
8. Фото-звіт, фото-звіт розміщений на сайті кафедри, університету, у соціальних мережах.

Література

- Андрощук, І., Хомовський, В. (2019). Педагогічна практика як провідна форма підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Новітні напрями в галузі права та освіти»: Новітні напрями в галузі права та освіти: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (12 квітня 2019 р.)*. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», (сс. 96-99).
- Гуляєв, В. М., Коробочка, О. М. (укл.) (2016). *Асистентська практика: методичні рекомендації для аспірантів*. Дніпродзержинськ: ДДТУ.
- Денищич, Т. А., Косарева, Г. С. (2017). *Педагогічна практика: зміст, організація, проблемні аспекти формування педагогічної майстерності*. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили.
- Кононенко, О.І. (2020). *Методичні вказівки з проведення педагогічної (асистентської) практики для здобувачів освітньо-наукового рівня (доктор філософії) спеціальності 053 «Психологія»*. Одеса: ОНУ.
- Кучерук, О. А., Башманівська, Л. А., Усатий, А. В., Шевцова, Л. С. (укл.) (2021). *Асистентська педагогічна практика: методичні рекомендації*. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка.
- Іванова, Ю. М. (2014). Шляхи удосконалення педагогічної практики в науковій літературі. *Педагогічні науки*, Вип. 24, 34-41.
- Сбруєва, А. А. (ред.) (2019). *Наскрізна педагогічна практика: навч.-метод. посіб.* Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Звіт
з асистентської практики аспіранта

(прізвище, ім'я, по батькові)

(кафедра)

(спеціальність)

Термін проходження практики

Науковий керівник

(прізвище, ініціали)

Гарант програми

(прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри

(прізвище, ініціали)

1. Ознайомлення з освітніми програмами і навчальними планами відповідної спеціальності

2. Ознайомлення з планами роботи кафедри та обов'язковою документацією кафедри

3. Навчальна робота за видами (дата проведення, обсяг, вид, тема)

4. Відзив наукового керівника про рівень та якість проведення занять

Дата

Підпис наукового керівника

Аспірант

(підпис)

Гарант програми

(підпис)

Зав. кафедри

(підпис)

Дата

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН-ГРАФІК

асистентської практики

з «___» _____ 20__ р. по «___» _____ 20__ р.

аспірантом <ПІБ аспіранта>

№ п/п	Назва етапів роботи та питань	Термін виконання	Позначки керівника про виконання завдань
(_____ 20__ р. – _____ 20__ р.)			
1	Прибуття аспіранта на практику		
2	Проведення інструктажу з техніки безпеки та охорони праці		
3	Ознайомлення з місцем роботи аспіранта та надання йому чітких і конкретних рекомендацій про те як він повинен виконувати програму з практики та його контролю діяльності науковим керівником		
4	Підготовка методичних рекомендацій до викладання лекцій з Н/Д: № XX Назва лекції № XX Назва лекції		
5	Підготовка методичних рекомендацій до викладання практичних занять з Н/Д № XX Назва заняття № XX Назва заняття № XX Назва заняття		
6	Проведення лекції № XX Назва лекції з Н/Д		
7	Проведення практичного заняття № XX Назва заняття з Н/Д		
8	Проведення лекції № XX Назва лекції з Н/Д		
9	Проведення практичного заняття № XX Назва заняття з Н/Д		
10	Проведення практичного заняття № XX Назва заняття з Н/Д		
11	Проведення консультації		
12	Індивідуальна робота з аспірантами		
13	Підготовка звіту з практики та презентації до захисту практики		
14	Надання роботи на перевірку науковому керівнику		
15	Отримання відгуку в наукового керівника		
16	Захист педагогічної практики		

Аспірант _____
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник аспіранта _____

(прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Кафедра педагогіки

Щоденник проходження асистентської практикиаспіранта _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

За період з «___» _____ 20__ р. по «___» _____ 20__ р.

Місце практики _____

Керівник практики _____

Дата	Вид виконаної роботи	Відмітки про виконання

Науковий керівник _____
(підпис) (прізвище, ініціали)Аспірант _____
(підпис) (прізвище, ініціали)